

SAYI IV (2018)

G. CURTIS, *Mağara Ressamları: Dünyanın İlk Sanatçı-
larının Gizemli Dünyası*. İstanbul 2017. Redingot Kitap,
342 sayfa (32 resim ve bir kroki ile birlikte). Çev. H. DİK-
MEN. ISBN: 9786056727146

Yaşar İsmet DEMİRÖZ

*Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımlarını, eleştirileri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımları, eleştiriler ve çeviriler derginin web sitesinde (libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Sayı III: Ocak-Aralık 2018) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır. Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atıf Düzeni: Y. İ. Demiröz, *Mağara Ressamları: Dünyanın İlk Sanatçılarının Gizemli Dünyası*. Yazar: G. Curtis, *Libri* IV (2018) 131-134.

DOI: 10.20480/lbr.2018026

Geliş Tarihi: 24.01.2018 | Kabul Tarihi: 25.01.2018

Elektronik Yayın Tarihi: 25.01.2018

Editörya: Phaselis Research Project
www.libridergi.org

**G. CURTIS, *Mağara Ressamları: Dünyanın İlk Sanatçılarının Gizemli Dünyası*. İstanbul 2017. Redingot Kitap, 342 sayfa (32 resim ve bir kroki ile birlikte). Çev. H. DİKMEN.
ISBN: 9786056727146**

Yaşar İsmet DEMİRÖZ*

Gregory Curtis, aylık basılan bir dergide yirmi yıl editörlük yapmış olan Amerikalı bir yazardır. Mağara Ressamları, yazarın Fransa'da kızıyla yapmış olduğu bir mağara ziyareti sonrasında uyanan merakının bir ürünü olarak 2006 yılında *The Cave Painters: Probing the Mysteries of the World's First Artists* adıyla son halini almış ve basılmıştır. Yazarın ayrıca Melos'ta bulunmuş olan Venüs heykelinin serüvenini anlatan *Disarmed: The Story of the Venus de Milo* adlı bir kitabı daha bulunmaktadır.

Eser, *İçindekiler* ve *Giriş* kısımları ile başlamakta, akabinde on ayrı bölüm ile devam etmekte ve de *Teşekkür*, *Notlar*, *Kaynakça*, *Dizin*, *İllüstrasyon Listesi* kısımlarıyla son bulmaktadır. *Giriş* - *Çıplak Mağara Adamı* (11-25) bölümünde yazar kızıyla birlikte Dordogne'deki Font-de-Gaume Mağarası gezisinden ve bu mağarada görmüş olduğu binlerce yıllık mağara resimlerinin kendisi üzerinde bırakmış olduğu etkiden bahsetmektedir. Kitabının sıradan okuyuculara da hitap etmesini amaçlayan Curtis, kitapta kullanmış olduğu kronolojik dönemleri, terimleri ve yazım dilini de açıklamaktadır.

Yazar *Baştan Çıkarıcı Balta; İyi Giyimli Yeni Gelenler* (25-58) başlığını taşıyan birinci bölümde mağara resimlerinin yapılmış olduğu dönemlerdeki iklim, doğa ve çevre koşullarını değerlendirerek bu insanları resim yapmaya

* MA., Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Eskiçağ Araştırmaları Anabilim Dalı, Antalya. yasar@eontours.com | 0000-0001-6611-9379

yönlendiren gelişmeler hakkında yorumlarda bulunur. *Homo Sapiens* türünün İspanya ve Fransa'yı ayıran Pirenelere varışıyla birlikte bölgenin yerlileri olan Neandertallerin yaşamındaki değişiklikler ve sayılarının gittikçe azalarak yok oluşları da yazarın bu bölümde değinmiş olduğu konular arasındadır.

Bir Kuşkucu Hatasını Kabul Ediyor; Bayan Mary E. Boyle'un Tutkusu (59-103) adlı ikinci bölümde İspanyol bir aristokrat ve bilim adamı olan Don Marcelino Sanz de Sautuola'nın, kendisinin Altamira'da keşfettiği şaşırtıcı resimlerin gerçekliğine inanmayan bilim insanları tarafından karşılaştığı tepkilere değinilmektedir. Sautuola'ya önyargılı bir şekilde büyük tepki göstermiş olan Cartailhac'ın yeni mağara keşiflerinin ardından Sautuoula'nın haklılığını kabul edişi ile kariyeri başlayacak olan Tarih Öncesinin Papası Henri Breuil'in çalışmaları ve bu çalışmaları esnasında onun yanında olan Mary E. Boyle'un tarih öncesine tutkusu anlatılmaktadır.

Asil Robot, Meraklı Bir Köpek; Başrahibin Dağdaki Vaazları (104-118) adlı üçüncü bölümde Curtis, 1940 yılında halk arasındaki söylentiler sebebiyle hazine aramaya çıkan dört maceraperest gençten biri olan Ravidat'ın köpeği Robot ile beraber Lascaux Mağarası'nın keşfini anlatmaktadır. Keşif esnasında Lascaux'un bulunduğu Montignac'a çok yakında bulunan Breuil'in bu keşfe müdahil olması ve meraklı bölge halkı ile iletişimi de yazarın bölümde verdiği bilgiler arasındadır.

Büyük Siyah İnek; Bir At Nasıl Resmedilir? (119-153) başlıklı dördüncü bölümde yazar, Fransa'da bilinen tüm Paleolitik sanatın onda birini içerisinde bulundurarak hem sanat hem de arkeoloji alanlarında en önemli mağara olan Lascaux Mağarası'nın bölümlerine ve burada bulunan resim ile gravürlere değinmektedir. Lascaux Mağarası'ndaki resimlerin yorumu, tasvir edilen hayvanlar, resim yapım aşamaları ve yöntemleri yazar tarafından değinilen diğer konular arasındadır. Curtis, Lascaux resimlerinin muhtemel anlamları üzerine düşüncelerini açıklar ve Felix Garrigou'nun 1864'te Niaux Mağarası'nda kendisine sorduğu soruyla baş başa kalır: "*Duvar da resimler var. Ne anlama geliyor olabilirler?*"

Beşinci bölüm *Bizonlar Arasında Fırtınalı Bir Piyas; Altın Oran* (154-169) başlığını taşımaktadır. Bu bölümde bir sanat tarihçisi ve entelektüel olan Max Raphael'in mağara resimlerini anlamlandırma çabası ele alınmaktadır. Raphael'e göre mağara resimlerinin anlamı tek tek değil, ancak bir kompozisyon olarak ele alınırsa bulunabilir ve yine ona göre Breuil ile diğer tarih öncesi

araştırmacıların resimleri anlamlandırmaya çalışırken yardımına başvurdukları etnografya onları sadece yanlış yöne sürükleyebilir.

Canlı Ama Güvenilmez Bir Yaraticılık; Tuhaf, Sembolik Oklar (170-185) adlı altıncı bölümde Raphael tarafından intiharından önce temize çekilmiş olan otuz sayfalık bir müsveddenin Anette Laming-Emperaire'ye gönderilmesi süreci aktarılmaktadır. Akabinde, bu müsveddenin Laming'in düşünceleri üzerinde etki etmesi sonucunda kendisinin kaleme almış olduğu *Paleolitik Taş Resimleme Sanatının Anlamı* kitabındaki tarih öncesi araştırma yöntemi arayışına değinilmektedir.

Curtis *Üç Dişli Mızrak Şeklindeki Mağara; Çiftleşme Değil Birleşim* (186-206) başlığını verdiği yedinci bölümde Anette Laming'in tez danışmanı Andre Leroi-Gourhan'ın tarih öncesi sanatı anlamak için öne sürdüğü "figürlerin düzenlenme biçimleri ve gruplanmalarının önemli olduğu" düşüncesinin ortaya çıkışını ve serüvenini anlatmaktadır. Gourhan'ın mağara figürlerini eril/dişil gruplama düşüncelerinden ve arkeolojik araştırmalara kazandırmış olduğu dikey kazı yerine yatay katman kazısını uyguladığı Pincevent'teki Paleolitik yaşam alanındaki buluntulardan yola çıkarak Paleolitik yaşam ile ilgili yorumlarına da bölümde değinilmektedir.

Bir Teknede Üç Erkek Kardeş; Büyücü (207-232) başlıklı sekizinci bölümde, Béougën ailesine ait bir arazide bulunan Les Trois-Freres'in, Kont Henri'nin daha sonra üçü de tarihle ilgilecek ve birer bilim insanı olacak oğulları tarafından keşfediliş hikâyeleri anlatılmaktadır. Ayrıca üç çocuktan biri olan ve kendini mağaralara adanmış olan Robert Béougën rehberliğinde Les Trois-Freres'i ziyaret eden Curtis'in izlenimleri ve başta *Büyücü* olmak üzere onu etkileyen figürlerden bahsedilmektedir.

Dokuzuncu bölüm *Bir Sualtı Geçidi; Kaya Üzerindeki Kafatası* (233-282) başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Fransa Kültür Bakanlığı'nda tarih öncesi sanat alanında danışmanlık mevkiine kadar ulaşmış olan Jean Clottes'in görev süreci boyunca tarih öncesi araştırmalar ve keşifler ile ilgili olarak başından geçenler konu edilmiştir. Akabinde, geçmişi 27.000 yıl geriye giden Cosquer Mağarası'nın keşfiyle, D. Vialou'nun şiddetli karşı çıkışları, kabul gören kronolojileri keşfi ile altüst eden ve içerisinde 32.000 yıllık figürler bulduran Chauvet Mağarası, David Lewis-Williams ile Clottes'in mağara figürlerini dini bir ritüelin parçası olarak yorumlamaları ve bunu *The Shamans of Prehistory* (Tarih Öncesi Şamanları) eseriyle sonuçlandırmaları ele alınır.

Tuhaf, Stilize Edilmiş Kadınlar; Dünya Altında Başka Dünya (283-296) başlıklı son ve onuncu bölümde Curtis, belirli zaman veya mekânlara dair küçük farklılıklara rağmen 20.000 yıldan fazla bir süreyle resimli mağara üreten kültürlerin yorumunu yapmaktadır.

Çalışma, yazarın araştırmaları sırasında kendisine destek verenlere şükranlarını sunduğu *Teşekkür* (297-299), dipnotların bölümlere göre ayrılmış halde bulunduğu *Notlar* (301-306), konu hakkında zengin bir araştırma listesi içeren *Kaynakça* (307-331), detaylı arama yapmayı mümkün kılan *Dizin* (333-340) ve kitapta bulunan fotoğraf, kroki ve çizimlerin listesi olan *İllüstrasyon Listesi* (341-342) kısımlarıyla son bulunmaktadır.

Tarih öncesi sanatın önemli bir bölümü olan mağara resimleri konusunda son 150 yıllık keşifler, araştırma ve eserler tarihine detaylıca değinen bu eser özellikle mağara resimlerinin anlamını bulmaya çalışan bilim insanlarının çalışmalarının tarihsel bir kronolojisini akıcı bir anlatımla okuyuculara sunmaktadır. Hem kısa biyografiler hem görseller hem de 1860'lardan günümüze kadar verilmiş eserlerin ana hatlarını içeren Mağara Ressamları, dönemine ışık tutacak bir eser niteliğindedir.